

Рівненський просвіток автора

«СЛІПОГО МУЗИКАНТА»,

або Відродження Короленкового кредо
«Людина створена для щастя,
як птах для польоту»

Життєпис письменника Володимира Короленка, автора таких відомих творів, як «Сліпий музикант», «Діти підземелля», «Історія мого сучасника», тісно пов'язаний із рівненськими теренами. У різний час Володимир Галактіонович мешкав у Степані, Радивиліві, Дубні, Рівному, де, зокрема, у 1865-1871 роках навчався в гімназії. Часто канікули проводив у родичів в селі Харалуг Корецького району. Глибоко вкарбувався ріднокрай і в твори Короленка. Однак досі, на відстані 110 років після смерті письменника, не було масштабного дослідження про рівненський період його життєвого та творчого шляху. Наразі, схоже, такий глибокий дослідницький доробок з'явився у щойно презентованій книзі «Світла особистість імперії темряви», автор якої – працівник обласного краєзнавчого музею, доцент

кої інтелігенції. Одного з них, по суті, довелося повернути із забуття. Це учитель Лемп, з легкої руки якого, власне, літературна праця увійшла в дім Короленків. Він запропонував старшому братові Володимира Юліану перекласти з французької вірш. Потім Юліан почав писати кореспонденції в газети, а начисто їх переписував Володимир через те, що мав гарний почерк. Юнаку здавалося майже чудом, що ті самі слова, що він виводив байдужим почерком на байдужому папері, поверталися з невідомої таємничої редакції віддрукованими на гарному аркуші, входили одразу в кілька домів, їх там читали, перечитували, обговорювали. Відтоді почалися і власні Короленкові спроби в літературі. А справжній літературний успіх прийшов до нього після повернення із заслання. у другій половині

верситету Тетяна Пономарьова.

Книгу «Світла особистість імперії темряви» можна назвати вінцем довготривалого творчого пошуку Тетяни Пономарьової, адже збирати матеріали та досліджувати спадщину В.Короленка авторка почала ще на зорі української незалежності. За ці два десятки років з'явилося чимало нового та незвіданого матеріалу, і наразі цей матеріал постав перед читачем, явно розширюючи уявлення про Володимира Короленка як про неординарну особистість.

У книзі представлені чисельні архівні документи, літературна спадщина, в якій йдеться про рівненський край. А на додаток — ще й краєзнавчі нариси та літературознавчі розвідки відомих літературних критиків, краєзнавців, починаючи з XIX століття. Вперше у великому обсязі наводяться відомості про родовід Короленків, перебування на Рівненщині діда й батька майбутнього письменника, зв'язки з родиною відомого вченого Володимира Івановича Вернадського, а також про вчителів і однокласників Володимира Галактіоновича з Рівненської чоловічої реальної гімназії, яку він успішно закінчив у 1871 році, (тепер тут знаходиться обласний краєзнавчий музей).

— Володимир Короленко належав до того кола російської та української інтелігенції, яке можна характеризувати як «совість нації», — розповідає Тетяна Пономарьова. — І ця совість проявлялася як у життєвих діяннях письменника, так і в його творчості. Цікаво, приміром, що спонукою для цієї творчості стали представники рівненсь-

рської та оповідань, які оули напи-
сані тоді, особливе місце займають твори на волинську тематику: «В поганому товаристві», «Сліпий музикант», «Ліс шумить», «Без язика», «Парадокс», «Вночі» та інші. Центральне місце у творчості письменника займає автобіографічна повість «Історія мого сучасника» перша книга якої присвячена Волині. Письменник працював над нею більш як 15 років і описав факти, враження, думки і почуття не тільки свого власного життя, але й такі, що мали загальне значення, відкривав цікаві подробиці історії, побуту, ідей, які розповсюджувалися на Волині в ті часи.

Великі громадські питання поставив Короленко в повісті «Сліпий музикант», події якої розгортаються на Волині. Історія сліпого хлопчика, який став славетним музикантом, — це не тільки боротьба незрячої людини з її тяжкою фізичною недугою, але й пошуки свого місця в житті. Тут справжнє щастя, перемогу над темрявою він досягає близькістю до народу. Духовне прозріння перемагає особисте горе. Що ж стосується життєвого кредо Короленка, то воно сформульоване у ще одному «волинському» творі письменника — оповіданні «Парадокс»: «Людина створена для щастя, як птах для польоту». Ця істина безжалісно перетворилася на парадокс в умовах суспільного життя, але письменник щиро сподівався, що таке щастя стане можливим в майбутньому. Природне щастя — як політ птаха, як мрія, на здійснення якої було спрямовано все життя Володимира Короленка.

Евген ЦИМБАЛЮК